

LA RUTA VERDAGUERIANA

Les rutes literàries al segon ensenyament

Temps ha que verdaguerians il·lustres han pelegrinat seguint les petjades del poeta per les més diverses contrades del país. Immersos en una tasca d'anàlisi positivista, s'han sentit atrets per aquest exercici de simbiosi literària.

D'ençà dels meus inicis en la docència en Instituts de Batxillerat, vaig sentir la necessitat de fer més proper el fenomen literari als alumnes, fugint en la mesura del possible de l'aridesa de la classe tòpicament acadèmica. I, sobretot, practicar la creença que tota acció educativa/formativa ha d'anar guiada per un essencial esperit comunicatiu. I, encara, un altre element important a tenir en compte: l'assumpció que, en l'edat mental d'aquests alumnes, és del tot impensable que hi tingui cabuda, en general, ni la necessitat lectora ni la utilitat de la visió històrica del fet literari. Ens calia i ens cal, a tots els que ens dediquem a l'ensenyament, imaginació, esperit de renovació i, sobretot, adaptació al nivell, a la mentalitat i a les necessitats dels nostres alumnes. Nosaltres «envellim» acadèmicament a cada curs que s'escola, mentre que ells són sempre nous i cada vegada més exigents davant les nostres propostes. En tot aquest plantejament, no és gens ni mica aliena la influència que operen els mitjans àudio-visuals en el procés educatiu.

Els recursos podien i poden ser múltiples. No és aquí el lloc per a detallar-los. Destaquem, però, ben especialment, com un dels més productius el de les rutes literàries. I més quan se'ls dona una projecció pluridisciplinària (història, geografia, flora, fauna...)¹.

Fins al moment present, d'aquestes coordenades n'han sorgit tres rutes literàries: l'arnaldiana, la verdagueriana i la planiana. Experimentades diverses vegades amb alumnes de 3r. de BUP i COU de Terrassa (I.B. Investigador Blanxart), de Calella (I. B. Bisbe Sivilla) i de Mataró (I. B. Alexandre Satorras)².

Prèviament a la realització de cada ruta, els alumnes confeccionaren un dossier informatiu que els fornís uns mínims de coneixements sobre les contrades que visitàriem. En el cas de la ruta verdagueriana el dossier ocupà un total de 109 pàgines editades en xerocòpies (amb mapes i il·lustracions).

La ruta durà tres dies (24, 25 i 26 d'abril de 1986) i es féu amb motiu de commemorar els cent anys de l'edició de *Canigó*. Si el bon temps ens hagués acompanyat (al Canigó, encara hi havia considerables congestes de neu), la idea inicial era allargar-la un dia més per poder ascendir al cim. Hi participaren un total de 43 alumnes i quatre professors.

Durant la ruta seguirem els indrets verdaguerians més representatius d'Osona, la Garrotxa, el Gironès, el Rosselló i el Conflent. A cada lloc es llegiren textos verdaguerians prèviament triats i editats en el dossier:

VIC	Catedral Muralla de Pere III Plaça del Mercadal Casa Masferrer Temple Romà	«A Vic»
FOLGUEROLLES	Casa nadiua Ermita de la Damunt Can Tona Convent de Sant Tomàs de Riudeperes Font del Desmai	«A la mort de la meva mare» «L'arpa» «Notes Autobiogràfiques» «Notes Autobiogràfiques» «Notes Autobiogràfiques» «Un sacerdot calumniat» «Carta a Marià Aguiló» «Les Gorgues» «Ausona» «Lo bruel» «Goigs a la Mare de Déu» «L'Ermita del Mont» «A la Verge del Mont» «Flordeneu» «A mos amics de Banyoles» «Los dos campanars» «La creu del Canigó» «Lo Pirineu»
SANTUARI DE LA GLEVA		
VINYOLES D'ORÍS		
STA. MARIA DE CORCÓ/L'ESQUIROL		
CANTONIGRÒS I TAVERET		
SANTUARI DEL FAR		
SANTUARI DEL MONT		
BANYOLES		
SANT MIQUEL DE CUIXÀ		
SANT MARTÍ DEL CANIGÓ		
DALT DEL CIM DEL CANIGÓ		

Especial atenció meresqué també la descoberta, mitjançant una col·lecció de goigs, de la vitalitat d'aquest gènere de la literatura popular. Es rodà una hora i mitja de vídeo i es feren més de 150 diapositives sobre els diferents aspectes de l'excursió. Paral·lelament als preparatius i a la realització de la ruta, un grup d'alumnes convenientment assessorats, elaborà i seguí tot el procés d'edició d'una antologia poètica de Verdaguer³. Un cop editada va ser distribuïda a tots els alumnes i centres de segon ensenyament que la van sol·licitar.

La il·lusió i l'empenta participativa dels alumnes anà creixent a mesura que ultimàvem el projecte. I, curiosament, no s'esllanguí a la tornada. Frases com «no és el mateix llegir la poesia de Verdaguer a classe que fer-ho en un lloc verdaguerià»; «quina descoberta del país m'ha possibilitat la lectura de Verdaguer»; o el comentari d'uns pares: «com és possible que el meu fill s'hagi interessat per Verdaguer si és gairebé indiferent a tot?» Comentaris com aquests provaven, ni que fos parcialment, l'empremta que l'experiència deixà en els alumnes. Aquesta constatació es palesà a bastament en dos actes posteriors.

Consistiren en una exposició de tot el material fotogràfic i la projecció del vídeo durant 10 dies en una sala cèntrica de Mataró i en el Centre de Lectura de Reus. Aquí, a més a més, se celebrà un col·loqui entre alumnes d'ambdues ciutats que fou d'allò més estimulants.

Seria bo en un futur de preveure en els plans d'estudis unes hores setmanals per a preparar rutes literàries i/o històriques que, com la verdagueriana, fornissin a les noves generacions senyals d'identitat, avui molt desfigurats a causa de la massificació, el desarrelament i el «passotisme». I tot plegat, si ho aconseguíssim, seria poca cosa comparat amb l'esperonador que és constatar noves conversions lectores a l'esplèndid magma formatiu que segueix essent la literatura.

Llorenç Soldevila i Balart

Notes

1. Per a més detall vegeu el dossier de la ruta verdagueriana (Mataró, 1986) i «La didàctica de les rutes literàries» dins J. Verdaguer, *Antologia poètica*, Mataró, 1986, p. 12.

2. En aquest últim centre vaig comptar amb la inapreciable col·laboració de les professores M. Mercè Bruguera i Núria Castany i del professor Toni Juan.

3. Aquesta activitat no hauria estat possible sense el suport econòmic de la Regidoria d'Ensenyament i Cultura de l'Ajuntament de Mataró.